

HU

HU

HU

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 12.1.2009
COM(2008)903 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI
PARLAMENTNEK**

**A nukleáris létesítmények leszereléséről és a radioaktív hulladék kezeléséről:
Az Euratom-Szerződés alapján a Közös Kutatóközpont (KKK) által végzett
tevékenységből fakadó nukleáris kötelezettségek teljesítése**

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI
PARLAMENTNEK**

**A nukleáris létesítmények leszereléséről és a radioaktív hulladék kezeléséről:
Az Euratom-Szerződés alapján a Közös Kutatóközpont (KKK) által végzett
tevékenységből fakadó nukleáris kötelezettségek teljesítése**

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Vezetői összefoglaló	4
2.	A közlemény célja.....	5
3.	Háttér.....	5
4.	A leszerelési program eredményei (2004–2008)	6
4.1.	Ispra (IT)	6
4.2.	Karlsruhe (DE).....	7
4.3.	Geel (BE)	8
4.4.	Petten (NL).....	8
5.	A program átfogó értékelése (2008)	8
5.1.	A program Isprára vonatkozó része	8
5.1.1.	Külső értékelés	8
5.1.2.	Kockázatkezelés	9
5.1.3.	Költségvetési hatás.....	12
5.2.	A program Karlsruhéra, Geelre és Pettenre vonatkozó része	13
5.2.1.	Karlsruhe (DE).....	13
5.2.2.	Geel (BE)	14
5.2.3.	Petten (NL).....	14
6.	A program helyzete és költségvetése 2008 áprilisában (összefoglalás).....	14
7.	Pénzügyi kihatás	15
8.	A független szakértői csoport véleménye	15
9.	A KKK Kormányzótanácsának véleménye	16
10.	Következtetés	16
	1. MELLÉKLET: A program költségei és ütemezése	18

1. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Ennek a közleménynek az a célja, hogy a 2004-től 2008-ig terjedő időszak vonatkozásában naprakész adatokkal szolgáljon az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja (KKK) által az elhasznált nukleáris létesítmények leszerelésére és a nukleáris hulladék kezelésére vonatkozóan végrehajtott programmal (a továbbiakban: leszerelési program) kapcsolatban. A program keretében végzett tevékenység Olaszországban, a KKK isprai telephelyén a legjelentősebb, mert itt található a KKK legtöbb leállított nukleáris létesítménye, miközben a másik három érintett telephelyen, a belgiumi Geelben, a németországi Karlsruheban és a hollandiai Pettenben leszerelési tevékenység jelen pillanatban csak viszonylag korlátozott terjedelemben folyik, köszönhetően annak, hogy az itt található nukleáris létesítmények még mind üzemelnek.

Az elmúlt négy évben a program új lendületet kapott, több fontos területen is sikerült komoly eredményeket elérni. Ami Isprát illeti, mivel Olaszországban nincsenek olyan létesítmények, amelyek radioaktív hulladék kezelésére és tárolására igénybe vehetők, a KKK isprai szervezeti egységei arra összpontosítják törekvéseiket, hogy megtervezzék és a telephelyen belül felépítsék a hulladék jellemzőinek meghatározását, kezelését és kondicionálását (a leszerelés-előkészítő tevékenységet) lehetővé tévő létesítményeket. Kondicionálás után az isprai hulladék teljes mennyiségét (12 000 m³) mindaddig a KKK telephelyén kell tárolni, amíg Olaszországban nincsenek ideiglenes és végleges lerakók; ennek érdekében jelenleg tervezés alatt áll egy, a KKK telephelyén felépítendő ideiglenes tárolólétesítmény. A nukleáris anyagok egy jelentős részét már vagy elszállították a telephelyről, vagy jelenleg folyik harmadik személyeknek való átadásuk. A három másik érintett telephelyen eközben tovább folytatódott a korábbi kutatómunkához igénybe vett, már nem használt létesítményekkel és felszereléssel, valamint a fűtőanyagok és az egyéb nukleáris anyagok telephelyről való elszállításával kapcsolatos leszerelés-előkészítő tevékenység.

A 2008. évi belső és külső értékelés egyaránt megállapította, hogy a leszerelési program végrehajtására kidolgozott helyi stratégiák helyesek, és mindkét értékelés méltatta az egyes telephelyeken elért eredményeket. A program isprai végrehajtásával kapcsolatban azonban van néhány komolyabb akadályozó és bizonytalansági tényező:

- Olaszországnak nincsenek hulladéktárolási szabályai (hulladékvételi kritériumai), ezért a hulladék egy része esetében a KKK kénytelen későbbre halasztani a kondicionálást,
- bizonytalan, mennyibe fog kerülni a hulladék végleges elhelyezése a majdani olaszországi tárolólétesítményben. Ez jelentős pénzügyi kockázatot rejt magában a Közösség számára, ami szükséghelyzeti terv kidolgozására kényszeríti a KKK-t,
- a lakossági expozíció olaszországi határértéke túlságosan alacsony, ami nehezíti és drágítja a hulladék kezelését és ideiglenes tárolását,
- az isprai telephelyen olyan „olasz maradványeszközök” vannak, amelyek még az isprai telephelyen Olaszország által korábban folytatott nukleáris műveletekből származnak. Ez többletmunkát jelent a KKK, pénzügyi kockázatot a Közösség számára.

A fentiek mellett további nehézséget okoz és nagyban késleltet egyes isprai projekteket egyrészt az, hogy nincs elég olyan helyi alvállalkozó, aki kellően jártas lenne a nukleáris műveletekben, másrészt pedig az, hogy a program műszaki komplexitása miatt a Bizottság belső beszerzési és munkaerő-felvételi eljárásai gyakran bizonyulnak túlságosan bonyolultnak.

A külső és a belső tényezők (pl. beszerzési eljárások) együttes hatása következtében az isprai programon belül lelassult egyes központi jelentőségű tevékenységek végrehajtása, és megnőtt mind a program várható költsége (+6%), mind annak időigénye (+8 év a hulladékot majd fogadó végleges olaszországi lerakóba való szállításig). A KKK isprai szervezeti egységei a megnövekedett bizonytalanságok kezelésére kockázatmentesítő stratégiát dolgoztak ki. Ennek keretében várhatóan szorosabb kapcsolatokat fognak ápolni a folyamat olasz érdekeltjeivel, inkább támaszkodnak „kulcsrakész” alvállalkozói szerződésekre, és ésszerűsíteni fogják beszerzési csatornáikat. A szükséghelyzeti tervezés szempontjából fontos, hogy mikor válnak ismertté a hulladékátvételi kritériumok; ha csak hosszú idő múlva, akkor a KKK-nak a biztonságos megőrzésre kell helyezni az isprai program hangsúlyát, és a végleges elhelyezés megoldódásáig el kell halasztania a hulladék kondicionálását.

Leszerelési stratégiájáról és programjáról a KKK kiterjedt egyeztetéseket folytatott iparági szakértőkkel és a KKK független szakértőkből álló tanácsadói csoportjával, akik mind hozzájárultak a stratégiai döntések meghozatalához, és állást foglaltak azok mellett.

2. A KÖZLEMÉNY CÉLJA

Ennek a közleménynek az a célja, hogy naprakész adatokkal egészítse ki az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja (KKK) által az elhasznált nukleáris létesítmények leszerelésére és a nukleáris hulladék kezelésére vonatkozóan végrehajtott programmal (a továbbiakban: leszerelési program¹) kapcsolatban az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak korábban nyújtott információkat. A közlemény az 1999-ben közreadott COM(1999) 114, valamint a 2004-ben közreadott SEC(2004) 621 jelű dokumentum folytatását képezi.

3. HÁTTÉR

A Közös Kutatóközpont eredetileg az Euratom-Szerződés 8. cikke alapján, kizárólag az atomenergiával kapcsolatos tevékenység végzésére jött létre, majd ezt követően – a Bizottság többi főigazgatósága és más intézmények igényeinek kielégítése céljából – tevékenységi körét újabb területekkel is kiegészítette. A nukleáris tevékenység ma a KKK tevékenységének 30%-át teszi ki. A Szerződés alapján a KKK-nak magának kell gondoskodnia nukleáris kötelezettségeinek teljesítéséről, és a végleges leállítást követően magának kell leszerelnie létesítményeit. Ezt a célt egy, az Európai Parlament és a Tanács egyetértésével létrehozott külön költségvetési előirányzat is szolgálja.

A leszerelési program a KKK valamennyi nukleáris létesítményére vonatkozik, bár – különösen Geelben, Karlsruheban és Pettenben – ezek jelentős része még üzemel. A leállított nukleáris létesítmények túlnyomó része Isprában található. A Bizottság a gyakorlatban azt vállalta, hogy már nem használt létesítményeit teljes mértékben leszereli, korlátozás nélküli

---

¹ A program nevének szokásos angol rövidítése: D&WM.

használatra felszabadítja. Ennek eredményeként a szóban forgó létesítmények sugárvédelmi követelmények teljesítése nélkül, nem nukleáris célokra is felhasználhatóvá válnak.

4. A LESZERELÉSI PROGRAM EREDMÉNYEI (2004–2008)

Mint a fentiekben kifejtettük, miközben a geeli, a karlsruhei és a petteni telephelyen jelenleg is folyik nukleáris K+F-tevékenység, Isprában – a Cyclotron és a KKK biztosítéki programját támogató laboratóriumok kivételével – már több évvel ezelőtt minden létesítményt (reaktort és melegkamrát) véglegesen bezártak. A leszerelési program ezért jóval előbbre tart Isprában, mint másutt, ennek megfelelően ez a fejezet részletesebben számol be Ispráról, mint a másik három telephelyről.

4.1. Ispra (IT)

Az olaszországi körülmények jelentősen eltérnek a KKK többi érintett telephelyén tapasztalhatóktól, mert Olaszországban nincsenek sem a radioaktív hulladék kezelésére szakosodott vállalkozók, sem pedig ideiglenes és végleges nemzeti tárolóhelyek. Ezért a KKK isprai szervezeti egységeinek különböző hulladékkezelő és -kondicionáló létesítmények felépítéséről kell gondoskodniuk az isprai telephelyen. Az olasz jog értelmében a hulladéknak alkalmasnak kell lennie arra, hogy egy meghatározott, de ma még nem ismert időtartamra – amely akár 50 év is lehet – ideiglenes tárolóban helyezték el.

Az isprai program figyelembe veszi ezt a különleges körülményt, és a KKK ennek megfelelően alakította ki stratégiáját.

Az isprai programnak öt alapvető célja van, amelyeket a következő sorrendben kell teljesíteni:

- a nem használt létesítmények biztonságos állapotban tartása a hatályos biztonsági előírásoknak megfelelően („biztonságos megőrzés”),²
- a hulladék jellemzőinek megállapítására, a hulladék kezelésére, kondicionálására és ideiglenes tárolására szolgáló létesítmények felépítése, felújítása,
- a nukleáris anyagok kondicionálása a telephelyen történő tárolásuk vagy harmadik személyeknek való átadásuk céljából,
- a meglévő hulladék hasznosítása, kezelése és újrakondicionálása,
- a nem használt létesítmények leszerelése és a keletkező hulladékkal kapcsolatos hulladékgazdálkodási műveletek elvégzése.

A program 2004 óta elsősorban a hulladék jellemzőinek megállapítását és a hulladékkezelést lehetővé tévő létesítmények kialakítására összpontosít. A 2007. év végéig a következő létesítmények készültek el:

- a folyékonyhulladék-kezelő üzem,

---

² Ennek keretében a leállított létesítményeket biztonsági és védelmi szempontból kielégítő állapotban kell tartani, figyelemmel a létesítmények elöregedésére és a nemzeti, illetve nemzetközi biztonsági előírások változásaira; ez a műveletsor megelőzi a létesítmények leszerelését.

- a szilárd hulladék szemcseszórással való dekontaminálását végző üzem,
- a szilárd hulladék fizikai és radiológiai jellemzőinek megállapítását lehetővé tevő üzem, amelyben ellenőrizhető a hulladékhordók tartalma és radiológiai összetétele,
- a hagyományos ipari terjesztési csatornákon újrafeldolgozható, nagyon csekély mértékben vagy egyáltalán nem radioaktív hulladék ellenőrzésére szolgáló létesítmény.

Ezen túlmenően a következő műveleteket végezték el, illetve végzik jelenleg:

- 20 tonna nem besugárzott üzemanyagot az Amerikai Egyesült Államokba és Franciaországba küldtek,
- folyamatban van 1500 üzemből kivont radioaktív forrás átadása egy harmadik félnek,
- folyamatban van az alkálifémek eltávolítása,
- folyamatban van a melegkamrák átalakítása és felújítása azzal a céllal, hogy bennük kondicionálhatók legyenek a telephelyen még jelen lévő besugárzott nukleáris anyagok,
- folyamatban van a hat legfontosabb nem használt létesítmény (reaktorok és melegkamrák) fizikai és radiológiai jellemzőinek meghatározása,
- fenntartási céllal vagy a szabályozási követelmények teljesítése érdekében egyéb műveleteket végeztek.

A leszerelés-előkészítő tevékenység keretében megtörtént az Ispra-1 reaktor hűtőtornyának bontása, a folyékony hulladékot a korábbi hulladékkezelő üzembe vezető csővezeték bontása, több másodlagos épület bontása, bizonyos felszerelések eltávolítása, valamint több mint 1200 tonna fém és egyéb anyag elszállításra való előkészítése.

Végül átalakították és felújították a hulladékkezelésre és az ideiglenes tárolásra szolgáló területet, amely most már kész az új létesítmények befogadására. Jelenleg folyik egy 12 000 m³ kondicionált hulladék (azaz a számítások szerint Isprában keletkező teljes mennyiség) fogadására alkalmas ideiglenes tárolóépület tervezése.

4.2. Karlsruhe (DE)

Isprától eltérően a KKK karlsruhei szervezeti egységei radioaktív hulladékok legnagyobb részét a Forschungszentrum Karlsruhe GmbH (a térség radioaktív hulladékának a majdani végleges országos központban való végleges elhelyezése céljából való begyűjtéséért, kezeléséért és kondicionálásáért felelős kutatóközpont) kezelésében lévő ideiglenes tárolóba vihetik.

A KKK karlsruhei szervezeti egységei 2004 óta sikerrel folytatják a korábbi kutatómunkából összegyűlt radioaktív hulladék eltávolítását és a nem használt eszközök – például a veszélyes anyagok kezelésére szolgáló kesztyűs manipulátorok – leszerelését. A tárgyidőszakban évente átlagosan húsz kesztyűs manipulátor leszerelésére került sor.

4.3. Geel (BE)

A KKK geeli szervezeti egységei 2004-ben befejezték leszerelési programjuk kezdeti szakaszát, amely a radiokémiai laboratórium tisztítását jelentette. A telephely 2004 óta – az ütemtervhez képest korábban – elvégezte bizonyos mennyiségű nem besugárzott nukleáris anyag eltávolítását.

4.4. Petten (NL)

Az atomenergiától különböző területeken folytatott kutatási és technológiafejlesztési tevékenysége mellett az Energiaügyi Intézet a tulajdonosa az ún. nagy fluxusú reaktornak (HFR), amelyet a reaktorok biztonságával foglalkozó kutatás területén (üzemanyag és komponensek kezelése, a jövő reaktorainak biztonsága – negyedik generáció) is hasznosítanak. A HFR üzemeltetési engedélyét a KKK 2004 óta átruházta az NRG nevű holland cégre, amely már akkor is üzemeltette a reaktort, amikor még a KKK volt az engedélyes. Ennek következtében egyértelműbbé vált az egyes felek felelőssége a nemzeti biztonsági hatóságokkal szemben, hiszen mostantól az üzemeltető és az engedélyes személye megegyezik. A HFR ugyanakkor továbbra is a KKK tulajdonában marad, miközben működési költségeit, beleértve a végső leszerelés költségeihez való hozzájárulást is, a végfelhasználók fizetik.

2004 óta a KKK petteni szervezeti egységei visszaküldtek az Amerikai Egyesült Államokba egy 420 fűtőelemből álló tételt, amelyet a KKK még a telephely korábbi üzemeltetőjétől örökölt. Emellett 2007-ben átadtak az NRG-nek egy tételnyi megörökölt, fokozottan besugárzott anyagot. A program költségvetése alapján más pénzügyi műveletre nem került sor, és a reaktor legkorábban 2016-ra tervezett végső leállításáig más ügyletet nem is terveznek.

5. A PROGRAM ÁTFOGÓ ÉRTÉKELÉSE (2008)

2008 elején a KKK hozzáfogott a telephelyein a leszerelési program keretében a 2004 és 2008 közötti időszakban elért eredmények értékeléséhez. Az értékelés lehetőséget ad a KKK-nak arra, hogy kiigazítsa a program stratégiai elemeit, költségvetését és ütemtervét.

5.1. A program Isprára vonatkozó része

5.1.1. Külső értékelés

A belső értékelésen túlmenően a KKK a program isprai részének értékelésére egy nukleáris projektekre és leszerelésre szakosodott független vállalkozást is felkért. Ez az értékelés 2008 első felében zajlott, és azt igyekezett megállapítani, hogy a költségek és az időütemezés szempontjából a jelenlegi leszerelési program mely elemei határozzák meg döntően a program teljes kockázatát.

Az értékelés általában visszaigazolta a leszerelési program Isprát érintő részében alkalmazott leszerelési stratégia és műszaki eszköztár helyességét. Az értékelők megítélése szerint azzal, hogy a hulladék tárolására és elhelyezésére szolgáló létesítmények rendelkezésre állásához, a biztonsági követelményekhez és a költségvetési korlátokhoz igazodva a leszerelést igyekeznek mielőbb elvégezni, a stratégia megfelel napjaink legjobb leszerelési gyakorlatának

A külső értékelés ugyanakkor több olyan jelentős akadályozó tényező és nehézség tekintetében is megerősítette a belső értékelés megállapításait, amelyek jelentős kockázatot, illetve a költségek és az időütemezés szempontjából jelentős bizonytalanságokat hordoznak magukban a program számára. Az értékelők azt az ajánlást fogalmazták meg, hogy érdemes fellépni e kockázatok mérséklése érdekében. Az alábbiakban részletesen bemutatjuk ezeket a kockázatokat és bizonytalansági tényezőket.

5.1.2. Kockázatkezelés

A KKK isprai telephelyének leszerelési programját 2003-ban abból kiindulva dolgozták ki, hogy 2012-ben meg fog nyílni egy országos radioaktív hulladék-tároló központ. Miután a 2003-ban kiválasztott helyszín körül bizonytalanságok támadtak, mostani ismereteink szerint legkorábban 2020-ban fogják megnyitni a 2. kategóriába tartozó (rövid élettartamú, kis és közepes radioaktivitású) hulladék végleges elhelyezését lehetővé tévő létesítményt, miközben ugyanazon a helyen várhatóan egy másik, a 3. kategóriába tartozó (hosszú élettartamú, nagy radioaktivitású) hulladék ideiglenes (tehát nem végleges) elhelyezésére szolgáló létesítmény is üzembe fog állni.

A KKK isprai telephelyére vonatkozó programnak tehát olyan országos feltételrendszerhez kell igazodnia, amelyet nagyban nehezít a véglegesnek tekinthető hulladéktárolási előírások hiánya és a nemzeti szabályok indokolatlan szigora. A program számára további nehézségeket okoznak a helyi piac jellegzetességei és a Bizottság egyes belső szabályai.

A programot akadályozó tényezők és a KKK válaszlépései a következőképpen foglalhatók össze:

A) Nincsenek véglegesnek tekinthető hulladéktárolási előírások (hulladékátvételi kritériumok): Ez részben azzal van összefüggésben, hogy még mindig nem született meg a döntés az országos radioaktív hulladék-lerakó létesítéséről. Mindaddig, amíg a kritériumok ismertté nem válnak, fennáll annak a kockázata, hogy a KKK-nak később újra kell kondicionálnia hulladékát. Ez a költségek szempontjából jelentős kockázatot jelent.

- *A KKK válasza: A kockázat mérséklése érdekében a KKK szorosabbra fűzte kapcsolatait az olasz hatóságokkal, és megpróbálja elérni, hogy az olasz kormány vállaljon kötelezettséget a 2. kategóriába tartozó hulladék³ ideiglenes átvételi kritériumainak megfelelően már kondicionálható isprai hulladék átvételére. Az illetékes olasz minisztérium első reakciói biztatóak. A Bizottság folytatja a politikai szintű egyeztetéseket egy olyan formális megállapodás létrehozása érdekében, amely rendelkezik a végleges elhelyezésről és az átvételi kritériumokról. A KKK addig is oly módon módosította az ideiglenes hulladéktárolásra szolgáló isprai épület tervét, hogy abban csak a 2. kategóriába tartozó hulladék legyen elhelyezhető, hiszen a 3. kategóriába tartozó hulladék átvételi követelményei még nem ismeretesek. A KKK azt is fontolgatja, hogy a 2. kategórián belül is csak olyan hulladékot kondicionál, amelynek biztonsági okokból szükséges az eltávolítása (pl. bitumenezett hordók), és a 2. kategóriába tartozó hulladék fennmaradó része – illetőleg a 3. kategóriába tartozó hulladék – esetében a kondicionálással mindaddig vár, amíg ismertté nem válnak a végleges átvételi kritériumok vagy amíg az olasz kormány formális kötelezettséget*

---

³ A 2. kategóriába (közepes vagy kis radioaktivitású, rövid élettartamú hulladék) az isprai hulladék 95%-a tartozik.

nem vállal az átvételre. Ez az irányváltás nagyban befolyásolta a program végrehajtását, hiszen az ideiglenes tároló terveit módosítani kellett úgy, hogy csak a 2. kategóriába tartozó hulladék befogadására legyen képes, ami miatt a tároló megnyitása 2009-ről 2012-re tolódott. További probléma, hogy az ideiglenes tárolásra szánt hulladék konténerekbe helyezését akadályozza az új olasz szabályozásnak megfelelő konténerek hiánya; a KKK ezért arra kényszerül, hogy saját maga tervezze meg és minősítse konténereit.

B) Nincsenek hulladékkibocsátási határértékek: Olaszországban az az elv érvényesül, hogy a csak nagyon csekély mértékben radioaktív anyagok kibocsáthatók a környezetbe. Ez lehetővé teszi a lakosság számára radiológiai kockázatot nem képező anyagok újrafeldolgozását. A kibocsátási határértéket eseti alapon, minden radionuklidra külön-külön határozzák meg; a határérték azonban legfeljebb 1 Bq/g lehet, miközben a tényleges határérték 1 Bq/g-től 0,1 Bq/g nagyságrendig terjedhet. Az isprai telephely ezt az engedélyt 2008 júliusára kapta meg, az engedély azonban csak a létesítmények üzeme során már előállított hulladéokra és anyagokra vonatkozik. Ennek a hulladéknak tehát most már mód van a kibocsátására.

– *A KKK válasza: Amikor az egyes létesítmények leszerelését engedélyeztetni, a KKK-nak ilyen engedélyeket is be kell majd szereznie az illetékes hatóságtól.*

C) Túlságosan alacsony a lakossági expozíció határértéke: A lakosságot a nukleáris tevékenység (beleértve a leszerelést, valamint a hulladék kezelését és ideiglenes tárolását is) következtében érő sugárdózis olaszországi határértéke a legalacsonyabb Európában (10 μ Sv/év, tehát 15–100-ad része a többi európai országban előírt értéknek), a határértéktől azonban az illetékes hatóság külön engedélye alapján lehetőség van eltérni. Az olaszországi határérték az ICRP 2007. évi vonatkozó ajánlásában⁴ szereplő javaslatokhoz képest is alacsony. Ez az alacsony határérték komoly mértékben korlátozza a tervezett leszerelési tevékenységeket.

– *A KKK válasza: A külső sugárexpozíció csökkentése érdekében a KKK megerősítette a telephelyén található ideiglenes hulladéktároló épületet; emiatt – bár csupán kis mértékben – megnőtt a program költsége. A jelenlegi határérték a jövőben más leszerelési műveletek szempontjából is problémát fog jelenteni, és ennek többletköltségeivel is számolni kell.*

D) Az isprai telephelyen található „olasz maradványeszközök”: Isprában bizonyos szerelvények és maradványhulladék teljes egészében vagy részben olasz szervek tulajdonában vannak.⁵ Ezek az úgynevezett olasz maradványeszközök, amelyek becslések szerint több tízmillió EUR összegű ráfordítást igényelnek. A KKK összeállította a maradványeszközök jegyzékét, a jegyzékben foglaltakat és a kapcsolódó költségeket azonban az érintett partnerek egyelőre még nem hagyták jóvá. Az érintettek közötti megegyezés hiánya kihat a program végrehajtására, és bizonytalanságot jelent a közösségi költségvetésből fedezendő pénzügyi terhek meghatározása szempontjából.

---

⁴ A Nemzetközi Sugárvédelmi Bizottság (ICRP) 103. sz. kiadványa, 37. kötet, 2007/2–4. sz., 116–117. o. (*Public Exposure – Prolonged Exposure*): „A dózisa előírt határértéknek indokolt 1 mSv-nél kisebbnek lennie, és általában 0,3 mSv-nél kisebb érték is elegendő.”

⁵ ENEA és ENEL.

- *A KKK válasza: A KKK a megegyezés érdekében minden rendelkezésére álló dokumentációt átadott az olasz feleknek. A Bizottság folytatja a politikai szintű egyeztetéseket egy olyan formális megállapodás létrehozása érdekében, amely rendezzi az olasz maradványeszközök sorsát.*

E) Bizonytalanságok a program körül, különösen a hulladék végleges elhelyezésének költségét illetően: A végleges hulladéklerakó hiányában a hulladék végleges elhelyezésének díjai sem ismertek, tehát nem lehet kiszámítani ezt a költséget.⁶ Ez a bizonytalanság kihat a hulladékkezelési és a kondicionálási eljárások megválasztására,⁷ tehát befolyásolja a program időütemezését és költségvetését.

- *A KKK válasza: A KKK szükséghelyzeti tervet dolgoz ki arra az esetre, ha továbbra is fennmaradnak a bizonytalanságok a hulladékvételi kritériumokkal kapcsolatban; ekkor ugyanis a KKK-nak a biztonságos megőrzésre kell helyezni az isprai program hangsúlyát, és a végleges elhelyezés megoldódásáig el kell halasztania a hulladék kondicionálását. A program körüli bizonytalanságok mérséklése érdekében a KKK javítani fogja a kockázatok és a programot érő hatások leírására szolgáló modelleket, és több energiát fordít a program további szakaszainak előrelátó tervezésére.*

F) Kevés a nukleáris műveletekben jártas helyi vállalkozás, amely elvégezhetné a telephelyi munkákat: Ez kihat az ajánlattételi felhívások eredményeire, mert kevés ajánlat érkezik, és azok is drágák, ami gyakran arra kényszeríti a KKK-t, hogy a felhívást – módosított követelményekkel vagy eljárásrend szerint – másodszor is közzétegye.

- *A KKK válasza: A KKK igyekszik úgy módosítani beszerzési csatornáit, hogy rövidebbek legyenek a határidők, és az ajánlattételi felhívásokra ajánlatot benyújtó vállalkozások részéről nagyobb legyen az érdeklődés. A KKK isprai szervezeti egységei általában véve egyre kevésbé a kis- és középvállalkozások szolgáltatásait keresik, hanem inkább kulcsrakész megoldások beszerzésére törekednek.*

G) A Bizottság belső beszerzési eljárásai: Ezek az eljárások egy műszakilag ily mértékben összetett program számára néha túlságosan merevnek bizonyulnak, így egyebek mellett kevés mozgásteret engednek az ajánlatokkal kapcsolatos érdemi tárgyalások számára.

- *A KKK válasza: Annak érdekében, hogy képes legyen elvégeztetni egyes nagyszabású és kockázatos ipari műveleteket, különösen pedig azzal a céllal, hogy az alvállalkozókkal funkcionális követelmények alapján, a műszaki megoldások széles skáláját figyelembe véve kulcsrakész megoldások létrehozásáról tárgyalhasson, a KKK igyekszik a lehető legjobban kihasználni a Bizottság beszerzési és munkaerő-felvételi szabályai adta lehetőségeket. A KKK isprai szervezeti egységei emellett új ipari menedzsmentkapacitással is meg fogják erősíteni leszereléssel foglalkozó részlegüket.*

---

⁶ A díjak kérdésében még folynak az egyeztetések: egyelőre bizonytalan, hogy a díj a hulladék mennyiségén vagy az elhelyezésre szolgáló létesítményen belül elfoglalt hely nagyságán fog-e alapulni. Mindez befolyásolja a KKK hulladékgazdálkodási stratégiáját.

⁷ A végleges elhelyezés díjától függően a tömörítés és a sajtolás helyett célszerűbb lehet elégetni a hulladékot.

5.1.3. Költségvetési hatás

Az isprai program jövőbeli végrehajtásához társuló kockázatok és bizonytalansági tényezők hatásának mérséklése (vö. 5.1.2.), illetőleg a leszerelési projektek programozását és költségét érintő – végrehajtott vagy tervezett – módosítások figyelembevétele érdekében 2007-ben sor került a program teljes költségvetésének felülvizsgálatára.

Ennek eredményeként az isprai program teljes felülvizsgált költségvetése jelenleg 676 millió EUR₂₀₀₃, vagyis 37,4 millió EUR₂₀₀₃-mal (5,9%-kal) több, mint amit 2004-ben előirányoztak. A felülvizsgálat a pénzügyi kötelezettségvállalások programozásának kiigazítását is magában foglalta.

A költségek változását elsősorban a következő tényezők okozták:

- Az egyes hulladékgazdálkodási műveletek elvégzésére szolgáló létesítmények költsége 6 millió EUR₂₀₀₃-mal csökkenni fog (–11%), mert a folyékony és a szilárd hulladék kezelésére szolgáló létesítmények költségének növekedését több mint ellensúlyozza egyrészt a hulladék ideiglenes tárolására szolgáló épület költségének csökkenése, amely amiatt következik be, hogy az épület csak a 2. kategóriába tartozó hulladék befogadására lesz képes, másrészt pedig az a törekvés, hogy létesítményépítés helyett egyes szolgáltatások helyszíni elvégzésére összpontosítanak (szuperkompaktálás, cementezés). E szolgáltatások költsége a hulladékgazdálkodási műveletek költségei között jelenik meg.
- A helyszínen megörökölt hulladék hasznosításának és kezelésének várható költségét az ajánlattételi felhívásokra adott piaci válasz és a majdani országos központ várható átvételi kritériumai fényében újra kellett értékelni. A növekedés 31 millió EUR₂₀₀₃ (+75%).
- A hulladékkezelő létesítmények üzemeltetését és a fent említett szolgáltatások (szuperkompaktálás, cementezés) nyújtását külső szolgáltatók fogják végezni. Ennek költsége 16 millió EUR₂₀₀₃.
- A nukleáris anyagokkal kapcsolatos műveletek (eltávolítás és ideiglenes tárolás) a vártnál sokkal költségesebbnek bizonyultak. Az átértékelés nyomán a becsült költség most 24 millió EUR₂₀₀₃ (+109%), amelyből 16 millió EUR₂₀₀₃-t a nem besugárzott nukleáris anyagok tulajdonjogának átruházásával kapcsolatban már kifizettek.
- A program 8 évvel való meghosszabbítása, amely az olaszországi tárolóközpont megnyitásának késése miatt vált szükségessé, valamint a beszerzésekkel kapcsolatos nehézségek következtében megnő a létesítmények 2028-ig történő fenntartásának és ellenőrzésének költsége. A becsült többletköltség 28 millió EUR₂₀₀₃ (+35%).
- A nukleáris létesítmények (reaktorok és melegkamrák) bontási költsége az átértékelés nyomán 10 millió EUR₂₀₀₃-ra nőtt (+10%) annak köszönhetően, hogy figyelembe kellett venni, hogy a konténerek korrózióval szembeni ellenállására vonatkozó új követelmények 50 éves korróziómentességet írnak elő, ami miatt megnőtt a hulladékcsomagok költsége.
- A hulladékcsomagoknak a majdani olaszországi tárolóközpontban való végleges elhelyezésével kapcsolatos költség 27 millió EUR₂₀₀₃-mal (–15%) csökkent, mert

csökkentek a kondicionált hulladék mennyisége körüli bizonytalanságok. Figyelembe kell azonban venni, hogy a szóban forgó tárolási költség hivatalosan még nem nyert megerősítést, ugyanakkor az is igaz, hogy a tagállamokban jelenleg felmerülő hasonló költségek között így is ez a legnagyobb.

- További költségkiigazításhoz vezetett a létesítményekkel összefüggésben külső vállalkozások által nyújtott, eddig figyelembe nem vett szolgáltatások költségeinek beszámítása, valamint az „olasz maradványeszközök” miatti olasz pénzügyi hozzájárulás összegének levonása. Ez a két tétel együtt – nagyon óvatosan becsülve – 6 millió EUR₂₀₀₃ költségcsökkenést eredményez.
- A becsült személyi költség 32 millió EUR₂₀₀₃-mal (–30%) csökkent. Ennek az oka, hogy több munkát fognak külső vállalkozók vállalkozási szerződés keretében végezni, ez a csökkenés tehát a fent leírt költségelemek egy részében növekedést idéz elő.

5.2. A program Karlsruhera, Geelre és Pettenre vonatkozó része

5.2.1. Karlsruhe (DE)

A KKK karlsruhei szervezeti egységeinek hasonló külső körülményekhez kell igazodniuk, mint isprai társaiknak, hiszen még Németországban sincs meg a végleges tárolóközpont. Két projekt van folyamatban: az egyik a Schacht KONRAD nevű korábbi ércbányában, ahol kis radioaktivitású hulladékot fognak tárolni, a másik pedig Gorlebenben, ahol mindenféle, így nagy aktivitású hulladék elhelyezésére is lesz lehetőség.

A legfontosabb folyamatban lévő változás abban áll, hogy kis mennyiségben több tételnyi inhomogén, különböző formájú besugárzott nukleáris anyag eltávolítására került sor. Ezek a maradványanyagok olyan kísérletekből származnak, amelyeket a karlsruhei telephely általában vagy más kutatóközpontokkal együttműködve, vagy nukleáris létesítmények üzemeltetői számára végez. A KKK karlsruhei szervezeti egységei megkísérelték elérni, hogy a plutóniumot is tartalmazó anyagok egy részét egy harmadik fél laboratóriumában kezeljék, de a költségek vállalhatatlannak bizonyultak. Jelenleg csak a tárolás tűnik reális megoldásnak, ehhez azonban meg kellene állapítani a hulladék jellemzőit, és el kellene végezni kondicionálását, ami viszont a német tárolóközpontok átvételi kritériumainak függvénye. Ezért ezeket a műveleteket, amelyek még pontos meghatározásra és igénybe vehető létesítményekre várnak, későbbre halasztották. A program reális költségvetési előirányzatot tartalmaz a probléma megoldásához. Ez azonban elégtelennek bizonyulhat, ha a szóban forgó anyagok végleges elhelyezésével szemben támasztott követelmények szigorúbbakká válnak.

A német kormány 2007-ben nyilatkozott a 2013-ban megnyitandó KONRAD tárolóközponttal kapcsolatos szándékairól. A legutóbbi közlemény óta új fejlemény az is, hogy egy szövetségi bírósági ítélet nyomán módosult a német tárolóközpontok felhasználói által teljesítendő pénzügyi hozzájárulásra irányadó jog. Jelentősen megemelték azt az összeget, amelyet a kutatóközpontoknak pénzügyi hozzájárulásuk keretében előre ki kell fizetniük, és ezek a rendelkezések visszamenőleges hatállyal is alkalmazandók.

A KKK karlsruhei szervezeti egységei számára a hozzájárulás összege az 1977-től 2012-ig terjedő időszakra vonatkozóan 21 millió EUR₂₀₀₃-mal nőtt. A KONRAD tárolóközpont várható megnyitásával összefüggésben új átvételi előírásokat határoztak meg a már kondicionált hulladékokra vonatkozóan.

A nemzeti felügyeleti hatóságnak kiegészítő intézkedéseket kell bevezetnie és új ellenőrzéseket kell lefolytatnia, aminek következtében a KKK-ra 7,2 millió EUR₂₀₀₃ többletköltség hárul.

A KKK karlsruhei szervezeti egységeinek emellett – az engedélyezési követelmények teljesítése céljából – egy új laboratóriumot is fel kell építeniük. Ezzel a laboratóriummal kapcsolatban a jövőben várhatóan 10 millió EUR₂₀₀₃ összegű kötelezettség fog keletkezni.

A fentiek alapján felülvizsgált költségvetés új főösszege 427,2 millió EUR₂₀₀₃ (szemben a legutóbbi közlemény szerinti 389 millió EUR₂₀₀₃-mal), ami 9,7%-os, azaz 38,2 millió EUR₂₀₀₃ összegű növekedést jelent. A változás miatt a pénzügyi kötelezettségvállalások ütemezése is módosult (l. 1. melléklet).

5.2.2. Geel (BE)

A költségigény és az ütemezés a 2004. évi előrejelzés szerint fog alakulni (l. 1. melléklet), tehát a főösszeg továbbra is 42,0 millió EUR₂₀₀₃.

5.2.3. Petten (NL)

1996 óta a HFR használatát kiegészítette a leszerelésére felhasználható alap létrehozása. Az alap pénzügyi háttérét a Hollandia és Franciaország által a reaktor tudományos célú hasznosításával összefüggésben finanszírozott ún. kiegészítő program biztosítja. A 2007. év végéig az alapba 8,2 millió EUR folyt be. A HFR jövőjével kapcsolatos bizonytalanságokra való tekintettel a KKK 2004-ben úgy határozott, hogy ezt az alapot egyelőre nem veszi figyelembe a költségvetésben. Ennek megfelelően a petteni leszerelési műveletekre előirányzott költségvetés főösszege változatlanul 69 millió EUR₂₀₀₃.

6. A PROGRAM HELYZETE ÉS KÖLTSÉGVETÉSE 2008 ÁPRILISÁBAN (ÖSSZEFOGLALÁS)

A következő táblázat a program végrehajtásában elért eredmények összefoglalásaképpen bemutatja a 2003. évi előrejelzések (akkor várt kiadások) és a 2008 áprilisáig ténylegesen elért eredmények (tényleges kiadások) összehasonlítását.

millió EUR ₂₀₀₃		Teljes költségvetés	2003. évi előrejelzés	Tényleges	A főösszeg %-a
Geel	SEC 2004	41,9	6,8		16,1%
	COM 2008	41,9		6,9	16,6%
Ispra	SEC 2004	638,6	165,6		25,9%
	COM 2008	676,0		119,5	17,7%
Karlsruhe	SEC 2004	389,0	30,1		7,7%
	COM 2008	427,2		43,2	10,1%
Petten	SEC 2004	68,8	11,1		16,1%
	COM 2008	69,1		17,1	24,7%
Előre nem látott kiadások	SEC 2004	6,9	0,6		8,4%
	COM 2008	7,5		0,8	11,1%
Főösszeg	SEC 2004	1145,3	214,2		18,7%
	COM 2008	1221,7		187,5	15,3%

A következő táblázat a leszerelési program költségeire vonatkozó kiadások 2004. évi és 2008. évi értékeit hasonlítja össze (az összegek millió EUR₂₀₀₃-ban értendők):

millió EUR ₂₀₀₃		Célelőirányzat	Béreköltség	Összesen	A főösszeg %-a
Geel	SEC 2004	39,8	2,1	41,9	3,7%
	COM 2008	39,8	2,1	41,9	3,4%
Ispra	SEC 2004	531,3	107,3	638,6	55,8%
	COM 2008	601,1	74,9	676,0	55,3%
Karlsruhe	SEC 2004	340,0	49	389,0	34,0%
	COM 2008	378,2	49	427,2	35,0%
Petten	SEC 2004	67,0	1,8	68,8	6,0%
	COM 2008	67,0	2,1	69,1	5,7%
Előre nem látott kiadások	SEC 2004	0,0	6,9	6,9	0,6%
	COM 2008	0,3	7,2	7,5	0,6%
Főösszeg	SEC 2004	978,2	167,2	1145,3	100%
	COM 2008	1086,4	135,3	1221,7	100%

A program teljes költsége jelenleg 1222 millió EUR₂₀₀₃, amely 6,7%-kal, azaz 76,3 millió EUR₂₀₀₃-mal nagyobb, mint 2004-ben volt.

7. PÉNZÜGYI KIHATÁS

Más pénzügyi kihatás a 2008-tól 2013-ig terjedő időszakban nem várható:

millió EUR, jelenlegi értéken

2008	2009	2010	2011	2012	2013
28,7	32,66	26,9	26,27	32,72	30,90

Az új többéves pénzügyi keretben figyelembe veendő összegeket az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak címzett következő, 2011-re tervezett közlemény fogja meghatározni.

8. A FÜGGETLEN SZAKÉRTŐI CSOPORT VÉLEMÉNYE

A program kezdetén a KKK Kormányzótanácsa a KKK javaslata alapján jóváhagyta a leszereléssel és a hulladékkezeléssel foglalkozó független szakértői csoport megalakítását, amelynek az a feladata, hogy tanácsadással szolgáljon a leszerelési programmal kapcsolatban. A testület különböző tagállamokból származó európai szakértőkből áll, és évente kétszer ülésezik. Tanácsait a leszerelési és hulladékkezelési stratégiával, a rendelkezésre álló technológiával, az ajánlattételi felhívások szervezésével és igazgatásával, a belső erőforrás-gazdálkodással, a képzéssel és a fenti program vonatkozásában felmerülő egyéb kérdésekkel kapcsolatban fogalmazza meg.

A KKK kikérte a csoport véleményét különösen az isprai program stratégiai vonatkozásairól, ideértve például az ideiglenes tárolásra rendelkezésre álló lehetőségek kérdéséről is. A testület nagyon hasznos tanácsokat adott, és végső soron jóváhagyta az alkalmazott stratégiát.

A KKK kikérte a csoport véleményét e közlemény szövegével kapcsolatban is, amiről a testület pozitív véleményt alkotott, miközben a következő kérdésekhez észrevételeket fűzött:

- a hulladékátvételi kritériumok kérdéséhez, amelyben Olaszországnak megerősítést kellene adnia arról, hogy a jelenleg hatályos előírásoknak megfelelően ma kondicionált hulladékot később nem kell majd újrakondicionálni, vagy legalább arról, hogy az esetleges újrakondicionálás költségeit nem az isprai leszerelési programnak kell majd viselnie,
- a lakosságot a nukleáris tevékenység (beleértve a leszerelést, valamint a hulladék kezelését és ideiglenes tárolását is) következtében érő sugárdózis olaszországi határértékének kérdéséhez, amely a legalacsonyabb Európában (10 $\mu\text{Sv}/\text{év}$, tehát 15–100-ad része a többi európai országban előírt értéknek), és amely az ICRP 2007. évi ajánlásában szereplő javaslatokhoz⁸ képest is alacsony. Az alacsony határértékek költségvonzatait bizonyos Isprában felépítendő létesítmények tekintetében megfelelően figyelembe kell venni.

9. A KKK KORMÁNYZÓTANÁCSÁNAK VÉLEMÉNYE

- A Kormányzótanács egyetért a leszerelési és hulladékgazdálkodási programról szóló **javasolt közlemény** Tanácsnak és Európai Parlamentnek való megküldésével, és elismerését fejezi ki az eredeti program végrehajtásában a KKK által elért eredményekkel kapcsolatban.
- A Kormányzótanács jóváhagyja a **felülvizsgált tervet**, beleértve a felülvizsgált költségvetést és ütemtervet is, elismerését fejezi ki a KKK azon törekvéseivel kapcsolatban, hogy igazodjék a program eredeti költségvetéséhez, és biztatja a KKK-t a nemzeti hatóságokkal folytatott tárgyalások továbbvitelére.
- A számos korlátozó körülmény és bizonytalansági tényező miatt a Kormányzótanács azt javasolja, hogy e közlemény elfogadásától számítva két éven belül a Tanács és a Parlament kapjon tájékoztatást a program eredményeinek addigi alakulásáról.

10. KÖVETKEZTETÉS

A 2004-ben kibocsátott legutóbbi közlemény óta jelentős eredményeket sikerült elérni. A program legfontosabb vívmányai között említhető a nukleáris anyagok eltávolítása, több hulladékkezelő és hulladékvizsgáló létesítmény üzembe helyezése, valamint a leszerelésre váró nagyobb létesítmények jellemzőinek megállapítására irányuló tevékenység megkezdése.

A külső és a belső tényezők (pl. beszerzési eljárások) együttes hatása következtében az isprai programon belül lelassult egyes központi jelentőségű tevékenységek végrehajtása, és megnőtt mind a program várható költsége (+6%), mind annak időigénye (+8 év a hulladékot majd fogadó végleges olaszországi lerakóba való szállításig).

---

⁸ A Nemzetközi Sugárvédelmi Bizottság (ICRP) 103. sz. kiadványa, 37. kötet, 2007/2–4. sz., 116–117. o. (*Public Exposure – Prolonged Exposure*): „A dózisa előírt határértéknek indokolt 1 mSv-nél kisebbnek lennie, és általában 0,3 mSv-nél kisebb érték is elegendő.”

Számos bizonytalansági tényező továbbra is fennáll, különösen Isprában.

E bizonytalanságok hatásainak mérséklése érdekében a KKK kiterjedt kockázatmérséklő tevékenységbe kezdett. Ennek keretében különösen fontos a hulladékátvételi kritériumok ügyének megoldása, ez ugyanis jelenleg még komolyan akadályozza a végleges elhelyezés megoldását. Ha a hulladékátvételi kritériumok körüli bizonytalanságok még hosszú ideig fennállnak, akkor a KKK-nak meg kell fontolnia annak lehetőségét, hogy a program isprai részének hangsúlyát a biztonságos megőrzésre helyezze át, és a hulladék kondicionálását a végleges elhelyezés megoldódásáig elhalassza.

1. MELLÉKLET: A program költségei és ütemezése

Év	Geel				Ispra				Karlsruhe				Petten				Brüsszel				TOTAL				
	Kötelezettségvállalások		Bérlétségek		Kötelezettségvállalások		Bérlétségek		Kötelezettségvállalások		Bérlétségek		Kötelezettségvállalások		Bérlétségek		Kötelezettségvállalások		Bérlétségek + váratlan kiadások		Kötelezettségvállalások		Bérlétségek		
	SEC	COM	SEC	COM	SEC	COM	SEC	COM	SEC	COM	SEC	COM	SEC	COM	SEC	COM	SEC	COM	SEC	COM	SEC	COM	SEC	COM	
2004	2008	2004	2008	2004	2008	2004	2008	2004	2008	2004	2008	2004	2008	2004	2008	2004	2008	2004	2008	2004	2008	2004	2008	2004	2008
Összesen	39,832	39,832	2,104	2,104	531,336	601,133	107,311	74,887	340,001	378,201	49	49,002	67	67	1,819	2,071	0,275	6,939	7,181	978,169	1,086,442	167,174	135,245		
<2003	6,149	6,149			21,36	21,36	8,789	8,471	11,611	11,611										39,12	39,12	8,789	8,471		
2003-07	0,52	794	0,1		116,511	71,473	18,921	17,964	18,113	30,66	0,415	0,882	10,9	16,66	0,156	0,408	0,275	0,58	0,561	146,044	119,862	20,173	19,814		
2008		106			20,975	22,333	5,2	3,4	3,533	2,927	0,15	0,165					0,264	0,307	24,508	25,367	5,614	3,872			
2009					24,8	25,267	5,2	3,4	3,533	2,896	0,15	0,165					0,264	0,314	28,333	28,163	5,614	3,88			
2010					18,65	16,915	5,2	3,4	3,533	5,715	0,15	0,165					0,264	0,328	22,183	22,63	5,614	3,894			
2011					14,65	15,056	5,3	3,4	3,533	6,505	0,15	0,165					0,269	0,336	18,183	21,561	5,719	3,902			
2012					19,84	19,285	5,3	3,4	3,533	6,915	0,15	0,165					0,269	0,345	23,373	26,2	5,719	3,910			
2013					16,55	19,686	5,3	3,4	3,533	4,453	0,15	0,165					0,269	0,36	20,083	24,139	5,719	3,925			
>2013	33,163	32,783	2,004	2,104	278	389,758	48,1	28,05	289,079	306,519	47,685	47,130	56,1	50,34	1,663	1,663		4,758	4,63	656,342	779,4	104,21	83,577		

Az értékek millió EUR₂₀₀₃-ban értendők.

Megjegyzés: Az „Év” oszlop a felhasználás évét jelenti, tehát a táblázat a 2003 előtt (<2003), a 2003-tól 2007-ig, az ezt követő években (2013-ig), illetve a 2013-at követően (>2013) felmerült, illetve felmerülő költségeket tartalmazza.

A „Kötelezettségvállalások” címszó alatt a felszerelésre, a műveletekre és a szolgáltatások beszerzésére fordított összegek, a „Béreköltség” címszó alatt a KKK személyzetével összefüggő költségek szerepelnek.